

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	11 Chwefror 2025
Pwnc:	Strategaeth Gwrth-dwyll, Llwgrwobrwyo a Llygredd 2025-28
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 MarcJones@ynysmon.llyw.cymru
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg MarionPryor@ynysmon.llyw.cymru
Natur a Rhesymau dros Adrodd: Mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gofyn bod y Pwyllgor yn goruchwyllo trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli'r risgiau o dwyll a llygredd, gan roi sicrwydd eu bod yn addas i'w diben ac y byddant yn hyrwyddo arferion gwrth-dwyll a gwrth-lygredd da i'r sefydliad ehangach. (3.4.8.9.2) Wrth wneud hynny, bydd y Pwyllgor yn monitro'r strategaeth, y camau gweithredu a'r adnoddau gwrth-dwyll a llygredd, er mwyn sicrhau ei fod yn cwrdd ag arfer a argymhellir, safonau llywodraethu a deddfwriaeth. (3.4.8.9.3).	

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r gweithgaredd y bydd Archwilio Mewnol yn ei wneud yn ystod 2025-28 i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a llygredd ddigwydd o fewn ac yn erbyn y Cyngor.

2. Argymhelliad

- 2.1 Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn adolygu strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer gwrthsefyll twyll, llwgrwobrwyo a llygredd ar gyfer 2025-28 ac yn:
- nodi'r gweithgaredd a wneir yn ystod 2025-28 i leihau'r risg o dwyll
 - sicrhau bod y strategaeth yn cwrdd ag arfer a argymhellir, safonau llywodraethu a deddfwriaeth.

Strategaeth Atal Twyll, Llwgrwobrwyo a Llygredd 2025-28

Chwefror 2025



Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA ACFS

Pennaeth Archwilio a Risg



Cynnwys

Cyflwyniad	2
Pam fod Atal Twyll, Llwgwrwobrwyo a Llygredd yn Bwysig?	3
Y Cyd-destun Presennol	3
Trefniadau ac adnoddau atal twyll	4
Amcanion strategol	5
Casgliad	8
Atodiad 1 – Beth yw Twyll, Llwgwrwobrwyo a Llygredd?	9
Atodiad 2 – Cynllun Cyflawni Atal Twyll, Llwgwrwobrwyo a Llygredd 2025-2028	11

Cyflwyniad

1. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r gweithgareddau y bydd Archwilio Mewnol yn eu cyflawni yn ystod 2025-28 i leihau'r risg o dwyll, llwgwrwobrwyo a llygredd¹ rhag digwydd yn y Cyngor ac yn ei erbyn.
2. Mae hyn yn cefnogi gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, 2022 (PSIAS), sy'n nodi bod rhaid i archwilio mewnol arfarnu'r posibilrwydd y bydd twyll yn digwydd a sut mae'r sefydliad yn rheoli'r risg o dwyll (Safon 2120).
3. Yn ogystal, mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn datgan bod rhaid i swyddog ariannol cyfrifol y Cyngor (Swyddog Adran 151) sicrhau bod mesurau er mwyn atal a chanfod gwallau a thwyll wedi'u cynnwys yn systemau rheoli cyfrifeg y Cyngor.
4. Roedd [adroddiad](#)² gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn datgan bod gwerth y colledion yn y sector cyhoeddus oherwydd twyll yn anhysbys. Roedd [adroddiad](#)³ gan Swyddfa'r Cabinet yn nodi bod ystod y colledion tebygol yng ngwariant y llywodraeth rhwng 0.5% a 5% o'r gwariant.
5. Gan ddefnyddio'r amcangyfrifon hyn, mae'n awgrymu y gallai colledion yn sgil twyll a chamgymeriadau fod rhwng £1.13 miliwn ac £11.3 miliwn y flwyddyn, yn seiliedig ar [gyllideb](#) refeniw gros o £226 miliwn ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yn 2024-25.
6. Mae lleihau twyll ac anghysonderau yn hanfodol er mwyn sicrhau fod adnoddau, y bwriadwyd iddynt ddarparu gwasanaethau hanfodol i breswylwyr a busnesau Ynys Môn, yn cael eu defnyddio i'r perwyl hwnnw.
7. Pwrpas y strategaeth hon yw sicrhau fod Cyngor Sir Ynys Môn yn gwneud popeth yn ei allu i fynd i'r afael â'r bygythiad hwn a lleihau'r risg o dwyll a llygredd.

¹ Mae esboniad o beth yw twyll, llwgwrwobrwyo a llygredd wedi'i gynnwys yn [Atodiad 1](#)

² [Trefniadau Atal Twyll yn Sector Cyhoeddus Cymru](#), Archwilio Cymru, Mehefin 2019

³ [Cross-Government Fraud Landscape Annual Report 2019](#), Swyddfa'r Cabinet

Pam fod Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd yn Bwysig?

8. Mae pob punt a gollir oherwydd twyll, llwgwrwbrwyo a llygredd yn golled i'r pwrs cyhoeddus ac mae'n lleihau gallu'r sector cyhoeddus i ddarparu gwasanaethau i bobl sydd eu hangen.
9. Mewn cyfnod pan mae pwysau ariannol yn cynyddu, mae'n bwysicach nac erioed bod pob corff cyhoeddus yng Nghymru'n ceisio lleihau'r risg o golledion oherwydd twyll, yn ogystal â chefnogi cynaliadwyedd ariannol.
10. Gall twyll gael effaith ar enw da'r sector cyhoeddus hefyd, gan danseilio ymddiriedaeth y cyhoedd ac effeithlonrwydd sefydliadau.
11. Pan fydd cynghorau'n cymryd camau atal twyll effeithiol byddant yn ailadeiladu ymddiriedaeth y cyhoedd ac yn sicrhau bod arian prin yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol.
12. Mae'r sector cyhoeddus yn cael ei dargedu'n gynyddol bellach, oherwydd bod y trafodion ariannol yn fwy, ac mae twyllwyr yn gallu gwneud mwy o elw.
13. Yn y cod ymarfer, 'Code of Practice on Managing the Risk of Fraud and Corruption'⁴ mae CIPFA yn dadlau:

"Mae cyfrifoldeb ar arweinwyr gwasanaethau cyhoeddus i wreiddio safonau effeithiol ar gyfer atal twyll a llygredd yn eu sefydliadau eu hunain. Mae hyn yn cefnogi llywodraethiant da ac yn arddangos stiwardiaeth ariannol effeithiol a rheolaeth ariannol gyhoeddus effeithiol."

Y Cyd-destun Presennol

14. Mae pryder gwirioneddol ymysg sectorau cyhoeddus a phreifat y DU fod twyll bellach wedi cyrraedd lefelau digynsail. Yn ôl y Swyddfa Gartref, twyll sy'n gyfrifol am dros 40% o droseddau, ond mae'n derbyn llai na 1% o adnoddau'r heddlu⁵, a dyma'r drosedd fwyaf cyffredin yng Nghymru a Lloegr heddiw.⁶
15. Gyda'r rhyfel yn Wcráin yn parhau, ynghyd â'r argyfwng costau byw, risgiau allweddol eraill i fusnesau, megis amharu ar y gadwyn gyflenwi, materion cadw staff a bygythiadau seiber, mae'r cyfleoedd i dwyllo'n parhau i gynyddu a bydd twyllwyr yn manteisio ar y sefyllfa gan ddefnyddio dulliau mwyfwy soffistigedig i gyflawni troseddau.
16. Mewn ymateb, cyhoeddodd llywodraeth y DU ei Strategaeth Dwyll⁷ a chyflwynwyd deddfwriaeth newydd, gan gynnwys y [drosedd](#) o 'fethu ag atal twyll' yn Neddf Troseddau Economaidd a Thryloywder Corfforaethol 2023. Daw'r drosedd newydd i rym ar 1 Medi 2025.
17. Bwriad y drosedd hon yw annog sefydliadau i dderbyn cyfrifoldeb am systemau a rheolaethau gwael y gallai unigolion gam-fanteisio arnynt er mwyn torri'r gyfraith. Gall y sefydliad osgoi cael ei erlyn os yw'n gallu profi fod ganddo 'weithdrefnau rhesymol' ar waith i atal y math hwn o dwyll rhag digwydd pan gyflawnwyd y drosedd dwyll.
18. Mae'r risg o dwyll hefyd yn cael ei gydnabod fel problem ddifrifol gan nifer o ran y bygythiad mewnol gan reolwyr a staff. Amlygodd [adroddiad](#)⁸ gan Zurich UK fod cynnydd sylweddol yn yr achosion o ddwyn gan weithwyr wrth i gynnydd mewn costau byw esgor ar don o droseddau yn y gweithle.

⁴ [Code of Practice on Managing the Risk of Fraud and Corruption](#), CIPFA, 2014

⁵ [Fraud Barometer 2023 Update](#), KPMG, Awst 2024

⁶ [Crime in England and Wales](#), ONS, Mehefin 2024

⁷ [Fraud Strategy: stopping scams and protecting the public](#), Mehefin 2023

⁸ [Employee theft jumps by a fifth as cost-of-living pressures mount](#), Zurich UK, Chwefror 2023

19. Mae ffigyrau diweddar yn dangos bod dros 500 achos o weithwyr yn cael eu dal yn dwyn gan eu cyflogwyr bob mis yng Nghymru a Lloegr.⁹
20. Mae Zurich wedi gweld cynnydd hefyd mewn hawliadau yswiriant am deilwra cymdeithasol, lle mae twyllwyr yn dylanwadu ar weithwyr er mwyn iddynt wneud taliadau neu rannu manylion banc a chyfrineiriau. Mae hyn yn cynnwys achosion lle mae troseddwyd wedi hacio cyfrif e-bost uwch swyddog ac anfon cyfarwyddiadau talu brys gyda manylion banc ffug at aelodau eraill o staff a sefydliadau allanol.
21. Wrth archwilio'r math mwyaf cyffredin o dwyll a welir yn y llysoedd, roedd y nifer mwyaf o achosion yn ystod hanner cyntaf 2024 yn ymwneud â thwyll yn gysylltiedig â chymryd rheolaeth o gyfrifon banc.
22. Yn ei [adroddiad](#)¹⁰ sy'n trafod yr heriau a wynebir gan y gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, roedd yr Archwilydd Cyffredinol yn pryderu y gallai fod yn rhy hawdd i gyrff cyhoeddus ystyried eu buddsoddiad mewn gwaith atal twyll fel elfen ddewisol yn hytrach na hanfodol ymysg pwysau eraill.
23. Gan ddyfynnu amcangyfrifon Awdurdod Twyll y Sector Cyhoeddus bod o leiaf £33 biliwn o arian trethdalwyr y DU (gan gynnwys trethi a lles) yn destun twyll a chamgymeriadau bob blwyddyn, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn awgrymu bod y cyfleoedd yn rhai sylweddol os yw'r ewyllys yn bodoli i fynd i'r afael â nhw.

Trefniadau ac adnoddau atal twyll

Trefniadau atal twyll y DU

24. Mae nifer o gyrff yn cefnogi a gyrru arferion da o ran atal twyll ledled y DU, gan gynnwys Canolfan Atal Twyll CIPFA, y Rhwydwaith Cenedlaethol Atal Twyll (NAFN)¹¹ ac, yn fwyaf nodedig, y Fenter Twyll Genedlaethol.
25. Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn ymarfer sy'n cael ei gynnal bob dwy flynedd ac mae'n paru data oddi mewn i sefydliadau, systemau a ffiniau cenedlaethol, a rhyngddynt, er mwyn cynorthwyo gyrff cyhoeddus i nodi twyll neu wallau posib mewn hawliadau a thrafodion. Rhaglen atal twyll y llywodraeth yw hi sy'n cael ei rhedeg gan Swyddfa'r Cabinet ac a sefydlwyd yn 1996 i warchod arian cyhoeddus a chosbi twyllwyr.
26. Roedd [adroddiad](#)¹² diweddaraf yr Archwilydd Cyffredinol yn nodi fod yr ymarfer wedi canfod neu atal dros £56.5 miliwn o dwyll a gordaliadau yng Nghymru ers ei sefydlu, ac roedd yr ymarfer yn 2022-23 wedi cynorthwyo gyrff cyhoeddus yng Nghymru i nodi twyll a gordaliadau gwerth £7.1 miliwn.
27. Roedd 97% o'r canlyniadau gwerth £7.1m a nodwyd yn deillio o baru data mewn awdurdodau lleol, a hynny'n gysylltiedig â'r dreth gyngor, budd-dal tai, bathodynau glas, rhestrau aros tai, a phensiynau. Roedd yr adroddiad yn cynnwys astudiaeth achos ar Gyngor Sir Ynys Môn, mewn perthynas â'n gwaith wrth ymchwilio i ddata bathodynau glas (bathodynau anabled) a barwyd.
28. Mae hyn yn amlygu gwerth cymryd rhan yn yr ymarfer a buddsoddi adnoddau i asesu ac adolygu'r parau data.

⁹ [Number of theft by an employee offences in England and Wales from 2002/03 to 2023/24](#), Statista, cyrchwyd 27/01/2025

¹⁰ [O ymdrin â heriau wrth iddynt godi i ddiogelu at y dyfodol - yr her i wasanaethau cyhoeddus Cymru](#), Archwilio Cymru, Chwefror 2024

¹¹ Mae NAFN yn sefydliad sector cyhoeddus a gynhelir ar hyn o bryd gan Gyngor Bwrdeistref Fetropolitanidd Tameside. Mae aelodaeth yn agored i unrhyw sefydliad sydd â chyfrifoldeb am reoli arian cyhoeddus a/neu asedau. Ar hyn o bryd, mae bron i 90% o awdurdodau lleol yn aelodau.

¹² [Y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru 2022-23](#), Archwilio Cymru, Hydref 2024

Trefniadau atal twyll Cymru gyfan

29. Nododd [adolygiad](#)¹³ o drefniadau atal twyll ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus yng Nghymru, a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, fod yr adnoddau a neilltuwyd ar gyfer gweithgareddau atal twyll yn amrywio'n sylweddol o fewn y sector cyhoeddus yng Nghymru. O fewn llywodraeth leol yng Nghymru, roedd y trefniadau ar gyfer darparu adnoddau atal twyll yn amrywio'n fawr o gyngor i gyngor, ac nid oes tîm Cymru gyfan yn gyfrifol am weithgareddau atal twyll mewn llywodraeth leol, na strategaeth gyffredinol neu fframwaith polisi.

Trefniadau Rhanbarthol

30. Gan nad os grŵp neu rwydwaith proffesiynol sy'n hyrwyddo atal twyll mewn llywodraeth leol yng Nghymru, ffurfiwyd is-grŵp o Bartneriaeth Archwilio Gogledd a Chanolbarth Cymru ym mis Mai 2021 i lenwi'r bwlch a rhannu a chymell arfer dda mewn perthynas ag atal twyll. Mae'n parhau i gyfarfod tair gwaith y flwyddyn.

Trefniadau yn y Cyngor

31. Mae Côt CIPFA yn sefydlu y bydd y gallu i gyflawni gweithgareddau atal twyll yn ddibynnol ar faint a natur sefydliad a maint ei gapasiti atal twyll. Yn dilyn trosglwyddo ymchwilwyr twyll o Lywodraeth Leol i'r Adran Gwaith a Phensiynau yn 2014, nid oes gan y mwyafrif o gynghorau yng Nghymru, gan gynnwys Cyngor Sir Ynys Môn, adnodd atal twyll pwrpasol bellach ac, yn lle hynny, neilltuwyd y rôl atal twyll yn y Cyngor i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol.
32. O fewn y tîm, mae'r Uwch Archwilydd yn Dechnegydd Atal Twyll Achrededig cymwys, ac mae'r Pennaeth Archwilio a Risg yn Arbenigwr Atal Twyll Achrededig cymwys. Byddwn yn defnyddio eu sgiliau i hyrwyddo gweithgarwch atal twyll o fewn y Cyngor.

Amcanion strategol

33. Wrth ystyried ein hamcanion, fe wnaethom ystyried Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Risg o Dwyll a Llygredd (2014) ([Cod CIPFA](#)), sy'n nodi'r arfer orau ar gyfer gwaith atal twyll mewn llywodraeth leol, yn seiliedig ar bum egwyddor.
34. Yn ogystal, gan nad oes strategaeth gyffredinol ar gyfer Cymru gyfan, na fframwaith polisi, defnyddiom ['Fighting Fraud and Corruption Locally: A Strategy for the 2020s'](#) (FFCL), fel sylfaen i'n ffocws strategol. Dyma'r strategaeth atal twyll a llygredd gyffredinol ar gyfer llywodraeth leol yn Lloegr ac mae'n gosod patrwm ar gyfer ymateb yn fwy cadarn i dwyll a llygredd yn erbyn awdurdodau lleol.
35. Yn yr un modd â Chod CIPFA, mae'r strategaeth FFCL yn canolbwyntio ar bum piler o weithgarwch, neu amcanion strategol, ac mae'n ein cynorthwyo i nodi ym mhle mae angen i'r Cyngor ganolbwyntio ei ymdrechion yn y maes atal twyll.
36. Defnyddiwyd yr amcanion strategol hyn i ddatblygu cynllun cyflawni ar gyfer gweithgarwch atal twyll, ac mae manylion wedi'u cynnwys yn [Atodiad 2](#). Bydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'n derbyn gwybodaeth am gynnydd o ran cyflawni'r gweithgareddau sydd yn y cynllun, yn yr Adroddiad Blyneddol Atal Twyll, Llwgwrwobrwy a Llygredd.

¹³ ['Gwellu Ein Perfformiad' Mynd i'r afael â Thwyll yng Nghymru](#), Archwilio Cymru, Gorffennaf 2020

Llywodraethu
Sicrhau trefniadau cadarn a chefnogaeth y weithrediaeth i sicrhau fod mesurau atal twyll, llwgrwobrwyo a llygredd yn cael eu gwreiddio ym mhob rhan o'r sefydliad.
Y disgwyliadau Sylfaen y Strategaeth yw bod 'y rhai hynny sy'n gyfrifol am lywodraethiant' yn cefnogi'r gweithgareddau trwy sicrhau fod trefniadau cadarn ar waith, a chefnogaeth gan y weithrediaeth, i sicrhau fod mesurau atal twyll, llwgrwobrwyo a llygredd yn cael eu gwreiddio ym mhob rhan o'r Cyngor. Mae trechu twyll yn fater i bawb, ac mae angen trefniadau mewnol cadarn ar y Cyngor, sy'n cael eu cyfathrebu ar draws y Cyngor, i arddangos y diwylliant a'r ymrwymiad i atal twyll. Mae egwyddor gyntaf Cod CIPFA yn argymhell y dylai'r corff llywodraethu gydnabod ei gyfrifoldeb am sicrhau fod yr holl risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll a llygredd yn cael eu rheoli'n effeithiol ym mhob rhan o'r sefydliad. Mae'r drydedd egwyddor yn argymhell bod angen strategaeth atal twyll ar sefydliadau sydd yn nodi sut mae'n rheoli risgiau a diffinio cyfrifoldebau am weithredu. Beth ydym ni'n ei wneud / Beth fyddwn ni'n ei wneud Mae fframwaith o bolisiâu'n bodoli, fel sy'n cael ei argymhell yn y canllawiau, ac mae meddalwedd derbyn polisiâu yn monitro a yw staff yn deall ac yn derbyn rhai o'r polisiâu. Bydd rhaglen yn cael ei darparu fel rhan o'r Strategaeth Atal Twyll ar gyfer 2025-28, er mwyn diweddarau polisiâu, codi ymwybyddiaeth am atal twyll a chyflwyno pecyn E-ddysgu. Mae gan y Cyngor strategaeth dair blynedd sydd wedi'i diffinio'n glir a'i chymeradwyo ar y lefel uchaf ac mae'n canolbwyntio ar ganlyniadau, gan helpu i sicrhau bod y Cyngor yn cymryd y risg o dwyll a llygredd o ddifri.

Cydnabod
Asesu a deall risgiau twyll. Ymrwmo'r gefnogaeth gywir a thaclo twyll a llygredd. Dangos bod ganddo ymateb atal twyll cadarn. Cyfathrebu'r risgiau i'r rhai hynny sy'n gyfrifol am Lywodraethiant.
Y disgwyliadau I greu ymateb atal twyll, mae'n rhaid i'r Cyngor gydnabod a deall risgiau twyll ac yna dangos hynny trwy ymrwmo'r gefnogaeth gywir ac adnoddau priodol er mwyn taclo twyll. Mae ail egwyddor Cod CIPFA yn nodi bod adnabod y risg o dwyll yn hanfodol er mwyn deall perygl risgiau penodol, newid ym mhatrymau bygythiadau twyll a llygredd a'r canlyniadau posib i'r sefydliad a'i ddefnyddwyr gwasanaeth. Mae ystyried risgiau twyll a llygredd fel risgiau busnes yn cael ei gefnogi gan y Cod, a dylid eu rheoli fel rhan o broses rheoli risgiau'r sefydliad. Mae'r bedwaredd egwyddor yn argymhell bod sefydliadau'n rhoi polisiâu a gweithdrefnau ar waith i gefnogi'r strategaeth atal twyll a llygredd. Beth ydym ni'n ei wneud / Beth fyddwn ni'n ei wneud Mae'r Tîm Arweinyddiaeth (TA) wedi cydnabod bygythiadau twyll a llygredd a'r niwed y gallant eu gwneud i'r Cyngor, ei nodau a'i amcanion, yn ogystal â'i ddefnyddwyr gwasanaeth, trwy ei gwneud yn orfodol i bob gwasanaeth gynnwys twyll yn ei gofrestr risgiau. Bydd hyn yn cael ei atgyfnerthu trwy sefydlu Gweithgor Atal Twyll Cyngor cyfan. Ei dasg gyntaf fydd datblygu asesiad risg twyll ar gyfer y Cyngor cyfan. Yn yr un modd â phob gwasanaeth o fewn y Cyngor, ychydig iawn o gapasiti ac adnoddau a fu ar gael o fewn y Cyngor ar gyfer trefniadau atal twyll. Rydym yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu er mwyn ei alluogi i herio gweithgareddau a deall gweithgareddau atal twyll y Cyngor.

Atal
Gwneud y defnydd gorau o wybodaeth a thechnoleg. Gwella rheolaethau a phrosesau'n ymwneud â thwyll. Datblygu diwylliant atal twyll mwy effeithiol. Cyfathrebu ei weithgareddau a'i lwyddiannau.
Y disgwyliadau Y ffordd fwyaf effeithlon ac effeithiol o ymladd twyll yw drwy ei atal rhag digwydd yn y lle cyntaf. Gellir cyflawni hyn drwy rannu gwybodaeth a chodi ymwybyddiaeth. Gall y Cyngor atal a chanfod trwy wella rheolaethau a phrosesau yn gysylltiedig â thwyll a defnyddio gwybodaeth a thechnoleg yn well, ynghyd â datblygu diwylliant atal twyll mwy effeithiol. Beth ydym ni'n ei wneud / Beth fyddwn ni'n ei wneud Ar y cyd â'r Tîm Hyfforddi a Datblygu, fe wnaethom ddarparu rhaglen o ddigwyddiadau hyfforddi atal twyll yn 2023-24, gan dargedu aelodau etholedig a lleyg a rheolwyr a swyddogion sydd â chyfrifoldebau ariannol a chaffael. Byddwn yn ailadrodd yr hyfforddiant hwn yn rheolaidd, a bydd yn cael ei gefnogi gan becyn e-ddysgu fydd yn cael ei gyflwyno yn 2025. Byddwn yn cynnal digwyddiadau codi ymwybyddiaeth rheolaidd o fewn y Cyngor ac yn dosbarthu unrhyw rybuddion a dderbynnir gan y Rhwydwaith Atal Twyll Cenedlaethol i swyddogion perthnasol o fewn y sefydliad. Pan fydd twyll yn cael ei nodi a'i daclo'n llwyddiannus, rhoddir cyhoeddusrwydd i hynny er mwyn atgyfnerthu neges gadarn o frig y sefydliad na fydd twyll yn cael ei oddef. Byddwn yn mynd ati i hyrwyddo pwysigrwydd atal twyll i'r Cyngor a bydd yn rhoi hyder i staff a'r cyhoedd nad yw twyll yn cael ei oddef.

Erlyn
Blaenoriaethu adennill colledion oherwydd twyll a defnyddio sancsiynau sifil. Datblygu'r gallu a'r capasiti i gosbi troseddwyd. Cydwethio ar draws ffiniau daearyddol a ffiniau sectorau. Dysgu gwersi a chau'r bylchau.
Y disgwyliadau Er mai prif nod y Cyngor yw atal twyll a llygredd rhag digwydd yn y lle cyntaf, mae'n hanfodol fod ymateb cadarn ar gael o ran gorfodaeth er mwyn erlyn twyllwyr a rhwystro eraill. Mae pumed egwyddor y Cod yn argymhell bod sefydliadau'n rhoi polisïau a gweithdrefnau ar waith i gefnogi'r strategaeth atal twyll a llygredd a'u bod yn cymryd camau i atal, canfod ac ymchwilio twyll. Mae'n sefydlu y bydd y gallu i weithredu'n ddibynnol ar faint a natur sefydliad a maint ei gapasiti atal twyll. Fodd bynnag, beth bynnag yw maint a gweithgareddau sefydliad, mae angen iddo gymryd camau priodol ac adrodd ar y camau hynny i'w gorff llywodraethu. Beth ydym ni'n ei wneud / Beth fyddwn ni'n ei wneud Bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau'r gosb gryfaf bosib ar bob achlysur yn erbyn unrhyw unigolyn neu sefydliad sy'n twyllo neu'n ceisio twyllo'r Cyngor. Os bydd gweithred droseddol yn cael ei phrofi, yna bydd Deddf Enillion Troseddau 2002 yn cael ei defnyddio, lle bo hynny'n briodol, i adennill yr arian. Gallai dulliau adennill eraill gynnwys, ymysg pethau eraill, achosion sifil; gorchmynion elw anghyfreithlon a gorchmynion iawndal. Byddwn yn parhau i fynychu cyfarfodydd Gweithgor Atal Twyll Partneriaeth Archwilio Gogledd a Chanolbarth Cymru. Byddwn yn parhau i gydlynu data y mae angen i'r Cyngor ei ddarparu i'r Fenter Twyll Genedlaethol ar gyfer ei ymarfer paru data bob dwy

flynedd, a byddwn yn archwilio parau data risg uchel a nodwyd fel rhan o ymarfer paru data y Fenter Twyll Genedlaethol.
Gwarchod ei hun a'i breswylwyr
Sicrhau trefniadau cadarn a chefnogaeth y weithrediaeth i sicrhau bod mesurau atal twyll, llwgrwobrwyo a llygredd yn cael eu gwreiddio ym mhob rhan o'r sefydliad.
Cydnabod y niwed y gall twyll ei achosi yn y gymuned.
Y disgwyliadau Mae'r thema hon yn ymestyn ar draws pileri'r strategaeth hon ac mae'n ymwneud ag amddiffyn y Cyngor rhag trosedd ddifrifol a chyfundrefnol, diogelu unigolion rhag dioddef troseddau a diogelu rhag y niwed y gall twyll ei wneud i'r gymuned ehangach. Mae'n ymwneud hefyd â diogelu cyllid cyhoeddus, diogelu'r Cyngor rhag troseddau seibr a diogelu ei hun rhag twyll yn y dyfodol. Beth ydym ni'n ei wneud / Beth fyddwn ni'n ei wneud Mae'r Cyngor yn cydnabod nad yw twyll yn drosedd heb ddioddefwyr ac mae'n ceisio gwarchod pobl fregus rhag y niwed y gall twyll ei achosi yn y gymuned. Mae dyletswydd arnom i amddiffyn preswylwyr yn ein cymunedau rhag twyll a dylem weithio ar y cyd â swyddogion ym mhob rhan o'r Cyngor, ac mewn asiantaethau partner, i atal twyll a diogelu pobl fregus.

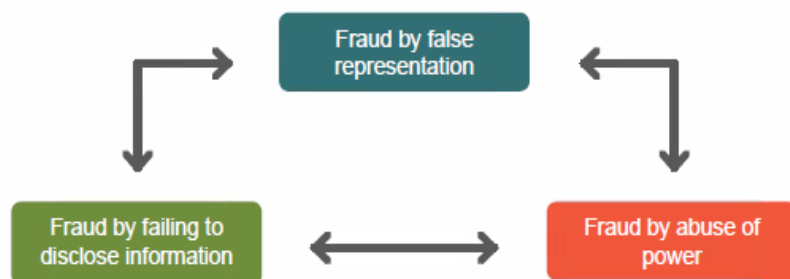
Casgliad

37. Mae rhyw lefel o dwyll yn y sector cyhoeddus yn debygol o ddigwydd, hyd yn oed yn ystod cyfnodau arferol. O wybod bod holl elfennau'r triongl twyll delfrydol sy'n caniatáu i dwyll ffynnu (cymhelliant, cyfle a rhesymoli) wedi cynyddu, rhagwelir y bydd twyll yn parhau i fod yn fygythiad ariannol sylweddol i gynghorau, ac nid oes arwydd ei fod yn arafu.
38. Nid yw'r Cyngor yn ddiogel rhag achosion o ddwyn yn y gweithle ac mae'n gallu digwydd ar bob lefel ac am flynyddoedd heb gael ei ganfod. Oni bai bod mesurau amddiffyn addas ar waith gennym, ni fydd gan y Cyngor lawer o obaith adennill arian neu nwyddau sy'n cael eu dwyn, a gallai wynebu costau eraill, megis dirwyon gan reoleiddwyr.
39. Mae rheoli'r risg o dwyll a llygredd yn rhan hanfodol o unrhyw gyngor modern, effeithiol sy'n mynd ati i reoli ei adnoddau'n effeithiol er mwyn sicrhau gwerth am arian. Gall y Cyngor leihau'r risg bod gweithwyr yn dwyn ganddo trwy roi rheolaethau cadarn ar waith ar gyfer gwneud taliadau, cynnal archwiliadau rheolaidd a sefydlu diwylliant gwaith cadarnhaol.
40. Bydd cyflawni'r Strategaeth Atal Twyll, Llygredd a Llwgrwobrwyo 2025-28 a'r Cynllun Cyflawni yn sicrhau fod y Cyngor yn ymladd twyll yn llwyddiannus. Un o'r camau allweddol nesaf fydd datblygu asesiad o'r risg o dwyll ar gyfer y Cyngor cyfan, fydd yn helpu i wella gallu'r Cyngor i nodi achosion posib o dwyll, yn ogystal ag unrhyw wendidau yn ei drefniadau atal twyll neu feysydd lle mae mwy o risg o dwyll. Bydd hyn yn caniatáu i'r Cyngor dargedu ei adnoddau prin yn well, a'i weithgareddau'n briodol, yn enwedig os, neu pryd, y bydd risgiau newydd yn gysylltiedig â thwyll yn dod i'r amlwg.
41. Yn olaf, mae ymddygiadau a gweithredoedd unigolion yn hanfodol bwysig wrth daclo'r risg o dwyll. Mae'n rhaid i bob un ohonom, yn staff ac aelodau fel ei gilydd, fynd ati i greu diwylliant sy'n elyniaethus i'r risg o dwyll a llygredd a sefydlu llinell glir rhwng yr hyn sy'n ymddygiad derbyniol ac annerbyniol o fewn y Cyngor.

Atodiad 1 – Beth yw Twyll, Llwgrwobrwyo a Llygredd?

Twyll

Mae Deddf Twyll 2006 yn amlinellu tair ffordd y gellir cyflawni'r drosedd:



Mae'n golygu bod y tramgwyddwr ar ei ennill (yn ariannol fel arfer), tra bod rhywun arall (gan gynnwys sefydliad) ar ei golled, neu mae'n golygu fod rhywun arall yn wynebu colled.

Er enghraifft, gyda thwyll trwy gynrychiolaeth ffug, mae'r tramgwyddwr yn cyflwyno hawliadau ffug am oramser yn fwriadol, neu'n cyflwyno cymwysterau ffug yn ystod y broses recriwtio.

Mae enghraifft o dwyll trwy fethu â datgelu gwybodaeth yn cynnwys peidio â datgelu gwybodaeth i farnwr mewn achos cyfreithiol, gan olygu fod y sefydliad yn colli'r achos ac yn gorfod talu iawndal.

Mae twyll trwy gam-drin grym yn cynnwys enghreifftiau lle mae aelod o staff yn cam-drin ei safle i ddyfarnu contractau i ffrindiau a theulu, neu'n trosglwyddo taliadau credydwy'r i'w gyfrif personol ei hun.

Llwgrwobrwyo

Mae Deddf Llwgrwobrwyo 2010 yn nodi'r pedair ffordd o gyflawni'r drosedd:

- Llwgrwobrwyo naill ai'n uniongyrchol neu trwy drydydd parti
- Derbyn llwgrwobrwyon
- Llwgrwobrwyo swyddog cyhoeddus tramor
- Methiant gan sefydliad masnachol i atal llwgrwobrwyfaeth (trosedd gorfforaethol)

Mae llwgrwobrwyo yn gysyniad eang ac mae'n cynnwys cynnig, addo neu roi mantais ariannol neu fantais arall er mwyn cymell rhywun i gyflawni swyddogaeth gyhoeddus neu weithgarwch busnes mewn modd amhriodol, neu eu gwobrwyo am wneud hynny. Mae'r Deddf hefyd yn rhoi ystyriaeth arbennig i feysydd gweithgarwch penodol, gan gynnwys lletygarwch a rhoddion.

Enghraifft o hyn yw rhywun yn rhoi mantais i un o weithwyr y Cyngor am beidio â gwneud ei waith yn gywir. Mae cynnig neu addo llwgrwobr yn drosedd, nid oes rhaid rhoi taliad neu wobr; mae derbyn llwgrwobr yn drosedd, yn ogystal â chytuno i dderbyn llwgrwobr, neu ofyn am un. Gallai'r fantais gynnwys arian, tocynnau cyngerdd neu unrhyw fath arall o rodd neu letygarwch. Mae enghreifftiau'n cynnwys rhywun yn cynnig arian yn gyfnewid am:

- Beidio â gwirio bod cais am fudd-daliadau yn gywir
- Darparu gwybodaeth gyfrinachol yn gysylltiedig â phroses dendro
- Dylanwadu ar un o ganlyniadau'r Cyngor e.e. llobio ar ran cwmnïau preifat

Mae dyletswydd gyfreithiol ar y Cyngor i atal llwgrwobrwyo a gallai wynebu dirwy am beidio â gwneud hynny. Mae'n ddyletswydd ar staff i roi gwybod am unrhyw amheuan sydd ganddynt ynghylch camymddygiad ariannol neu broffesiynol. Y gosb am fod yn gysylltiedig â llwgrwobrwyo yw hyd at 10 mlynedd yn y carchar a / neu ddirwy ddiderfyn.

Llygredd

Er nad oes diffiniad cyfreithiol o beth yw llygredd, mae llygredd yn aml yn cael ei ystyried fel rhagflaenydd i lwgrwobrwyo ac mae Llywodraeth Ei Fawrhydi yn defnyddio'r diffiniad a ddatblygwyd gan y Swyddfa Gartref.¹⁴

Yn aml mae llygredd yn cael ei ystyried fel rhagflaenydd i lwgrwobrwyo ac mae'n cael ei ddiffinio fel:

“...cam-drin pŵer a roddwyd i unigolyn er budd personol sydd fel arfer yn torri cyfreithiau, rheoliadau, safonau uniondeb a/neu safonau ymddygiad proffesiynol.”

Mae llygredd, neu rywun sy'n 'llwgr', yn ymwneud ag ymddygiad ac mae'n golygu diffyg uniondeb neu onestrwydd (ac fe all gynnwys llwgrwobrwyo), neu gamddefnyddio statws i sicrhau mantais anghyfreithlon.

Defnyddir y term i ddisgrifio rhywun sy'n cymryd rhan mewn twyll, lladrad, gwyngalchu arian ac arferion troseddol neu niweidiol posib eraill lle byddant yn ymddwyn yn groes i ddiddordebau'r Cyngor er mwyn sicrhau mantais iddyn nhw eu hunain neu i eraill.

Er enghraifft:

- Camddehongli gwybodaeth am berfformiad yn fwriadol
- Derbyn arian neu rodd yn gyfnewid am ddyfarnu contract
- Dwyn asedau (gliniaduron, offer)
- Rhoi gwybodaeth sensitif i drydydd parti er mwyn rhoi mantais iddynt mewn proses dendro
- Peidio â datgelu gwrthdaro buddiannau er mwyn sicrhau mantais ariannol
- Defnyddio eu dylanwad i sicrhau swydd i ffrindiau / teulu.

¹⁴ [Strategaeth Atal Twyll Weithredol y Llywodraeth 2024-2027](#)

Atodiad 2 – Cynllun Cyflawni Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd 2025-2028

Mater / Risg / Cyfle	Gweithred	Gan Bwy	Erbyn Pryd	Statws Presennol
Cynnydd o ran cyflawni'r gweithredoedd sy'n weddill yn y Cynllun Gweithredu Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd 2025-2028				
Caffael oedd un o'r meysydd lle'r oedd y canfyddiad o dwyll ar eich uchaf yn 2019-20	Byddwn yn gweithio gyda'r Rheolwr Caffael i roi'r cynllun gweithredu ar waith yn dilyn yr adolygiad archwilio mewnol 'Rheoli'r Risg o Dwyll a Llygredd ym maes Caffael' a gynhaliwyd ym mis Awst 2022.	Pennaeth Archwilio a Risg	Mawrth 2023	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Ni chwblhawyd un o'r chwe 'Mater/Risg' yn y Cynllun Gweithredu 'Rheoli'r Risg o Dwyll a Llygredd ym maes Caffael'. 1. Nid yw'r Gweithgor Atal Twyll wedi'i sefydlu eto.
Mae prosesau prynu i dalu yn agored i dwyll oherwydd bod niferoedd mawr o drafodion yn cael eu prosesu, yr amrywiaeth o gyflenwyr dan sylw, heriau staffio a thrafodion o werth uchel.	Byddwn yn parhau i weithio gyda'r Tîm Credydwy'r i nodi ac atal gwallau a thwyll, gan gynnwys trwy ddefnyddio technegau dadansoddi data (monitro parhaus) a chyhoeddi rhybuddion gan y Rhwydwaith Atal Twyll Cenedlaethol (NAFN) a rhybuddion twyll eraill.	Pennaeth Archwilio a Risg gyda'r Rheolwr Tîm Taliadau	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Mae monitro parhaus yn digwydd yn flynyddol. Cyhoeddwyd adroddiad ym Medi 2024 a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
Bod â threfniadau cadarn a chefnogaeth y weithrediaeth i sicrhau fod mesurau atal twyll, llwgwrwbrwyo a llygredd yn cael eu gwreiddio ym mhob rhan o'r sefydliad.	Bydd cael fframwaith atal twyll corfforaethol, sydd yn darparu ystod lawn o elfennau lefel uchel, yn cyfrannu tuag at sicrhau fod gan y Cyngor strategaeth atal twyll effeithiol. Mae gan y Cyngor fframwaith cadarn o weithdrefnau a pholisïau fydd yn cyfuno i weithredu fel rhwystr effeithiol yn erbyn gweithgarwch twyllodrus ac yn darparu ffordd o adrodd am dwyll a llygredd, neu eu canfod. Byddwn, felly, yn cynnal: - rhaglen ddiweddarau polisïau gynhwysfawr - gweithgareddau i godi ymwybyddiaeth am atal twyll - pecyn e-ddysgu	Pennaeth Archwilio a Risg	Rhagfyr 2023	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. - Bydd y polisïau wedi eu diweddarau erbyn diwedd 2024-25. - Darparwyd rhaglen hyfforddi, dros gyfnod o wythnos, ym mis Rhagfyr 2023 a chynhaliwyd dwy sesiwn ychwanegol ym mis Mawrth 2024 ar gyfer unrhyw un oedd wedi methu'r sesiynau gwreiddiol. - Datblygwyd pecyn e-ddysgu a bydd yn cael ei gyflwyno cyn diwedd 2024-25.

Mater / Risg / Cyfle	Gweithred	Gan Bwy	Erbyn Pryd	Statws Presennol
Nodi, asesu a deall y risgiau twyll yw conglfaen trefniadau atal twyll effeithiol	Ar y cyd â gwasanaethau, byddwn yn datblygu tair ffrwd waith allweddol fydd yn: - ceisio nodi'r risgiau twyll o fewn y Cyngor - asesu gweithgareddau rheoli twyll a'u heffeithiolrwydd, a - neilltuo digon o adnoddau i ymchwilio a chanfod twyll pan dderbynnir adroddiadau am dwyll Bydd gweithgor atal twyll yn cael ei ddatblygu i helpu i nodi'r risg o dwyll o fewn y Cyngor. Byddwn yn gweithio gyda'r grŵp i ddatblygu asesiad o'r risg o dwyll er mwyn nodi twyll posib y gallai gwasanaethau fod yn agored iddo. Bydd yr asesiad yn amcangyfrif effaith bosib unrhyw dwyll a pha mor debygol ydyw o ddigwydd. Bydd canlyniadau'r asesiadau'n caniatáu i'r Cyngor ddeall yn well beth yw'r bygythiadau o dwyll sy'n ei wynebu. Bydd yr asesiadau'n cael eu defnyddio hefyd fel adnodd i gynorthwyo i ganolbwyntio adnoddau ar y risgiau twyll mwyaf perthnasol.	Pennaeth Archwilio a Risg	Rhagfyr 2024	Mae'n trosglwyddo i Strategaeth 2025-28. Nid yw'r gwaith hwn wedi cychwyn, oherwydd materion capasiti o fewn y tîm. Mae defnyddio'r adnoddau sydd ar gael iddo i ddod â gwasanaethau ynghyd i gynnal asesiadau cynhwysfawr o'r risg o dwyll yn allweddol o ran ymateb i'r risgiau, gan ddefnyddio staff sydd â sgiliau addas, defnyddio gwybodaeth genedlaethol, yn ogystal â gwybodaeth sy'n ymwneud yn benodol â'r sefydliad. Gellir defnyddio'r asesiadau risg twyll hyn fel adnodd byw a'u hymgorffori yn y fframwaith rheoli risgiau cyffredinol er mwyn sicrhau bod y risgiau a nodir yn cael eu rheoli'n briodol a'u bod yn cael eu huwch-gyfeirio'n ôl yr angen. Mae sefydlu Gweithgor Atal Twyll yn allweddol i'r weithred hon. Bydd cynnig yn cael ei gyflwyno i'r Tîm Arweinyddiaeth i geisio cefnogaeth i sefydlu'r grŵp hwn. Bydd y weithred hon yn cael ei dwyn ymlaen a'i blaenoriaethu yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28.
Gwneud y defnydd gorau o wybodaeth a thechnolegau trwy gymryd rhan yn y Fenter Twyll Genedlaethol	Byddwn yn cymryd rhan yn yr ymarferion a gynhelir yn flynyddol a bob dwy flynedd gan y Fenter Twyll Genedlaethol, sy'n defnyddio data a ddarperir gan tua 1,200 o sefydliadau sy'n cymryd rhan o'r sector cyhoeddus a phreifat, er mwyn atal a chanfod twyll. Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol ynparu data electronig oddi fewn a rhwng cyrff sector cyhoeddus a phreifat ac mae'r cyrff hyn yn cynnwys awdurdodau heddlu, byrddau prawf lleol, awdurdodau tân ac achub,	Pennaeth Archwilio a Risg ar y cyd â gwasanaethau	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Cyflwynwyd Adroddiad Canlyniadau'r Fenter Twyll Genedlaethol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn Rhagfyr 2023 a Gorffennaf 2024. Rhyddhawyd yr amserlen ar gyfer ymarfer 2024-2026 ym mis Hydref 2024 a llwythwyd y data yn ddiweddarach y mis hwnnw. Rhyddhawyd y parau data ym mis Rhagfyr

Mater / Risg / Cyfle	Gweithred	Gan Bwy	Erbyn Pryd	Statws Presennol
	yn ogystal â chynghorau lleol a nifer o gyrff sector preifat. Mae ymarfer paru data'r Fenter Twyll Genedlaethol yn chwarae rhan bwysig wrth amddiffyn y pwrs cyhoeddus rhag y risg o dwyll.			2024 ac maent yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd. Cyflwynir adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Medi 2025.
Hyrwyddo diwylliant atal twyll	Byddwn yn hyrwyddo diwylliant atal twyll o fewn y Cyngor trwy roi cyhoeddusrwydd ar y cyfryngau cymdeithasol i effaith twyll ar y Cyngor a'r gymuned.	Pennaeth Archwilio a Risg gyda'r Tîm Cyfathrebu Corfforaethol	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Darparwyd rhaglen hyfforddiant fewnol i godi ymwybyddiaeth o dwyll, ac mae rhybuddion y Rhwydwaith Atal Twyll Cenedlaethol yn parhau i gael eu cylchredeg. Nid yw'r rhaglen o rannu negeseuon mwy cyffredinol wedi cychwyn eto.
Codi ymwybyddiaeth	Y ffordd orau o atal twyll yw trwy rannu gwybodaeth a chodi ymwybyddiaeth. Felly, ar y cyd â'r Tîm Hyfforddi a Datblygu, byddwn yn cynnal digwyddiadau rheolaidd er mwyn codi ymwybyddiaeth o dwyll, gan gynnwys cyhoeddi cylchlythyron, cynnal sesiynau hyfforddi a sesiynau briffio.	Pennaeth Archwilio a Risg ar y cyd â'r Rheolwr Hyfforddi a Datblygu	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Darparwyd rhaglen hyfforddiant dros gyfnod o wythnos ym mis Rhagfyr 2023, a chynhaliwyd dwy sesiwn ychwanegol ym mis Mawrth 2024 ar gyfer unrhyw un oedd wedi methu'r sesiynau gwreiddiol. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt gyda'r darparwr er mwyn darparu rhagor o sesiynau yn 2025. Bydd y modiwl e-ddysgu'n cael ei gyflwyno yn ystod 2025.
Adrodd am Dwyll	Mae angen rhoi gwybod i'r tîm Archwilio Mewnol am bob digwyddiad sy'n gysylltiedig â thwyll. Byddwn yn cyflwyno canlyniadau ymchwiliadau a gwersi i'w dysgu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Tîm Arweinyddiaeth.	Pennaeth Archwilio a Risg ar y cyd â gwasanaethau	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'n derbyn gwybodaeth trwy'r Adroddiad Atal Twyll, Llwygrwobrwyo a Llygredd Blyneddol a'r Diweddariadau Archwilio Mewnol a gyflwynir i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
Cydweithio, dysgu gwersi a chau'r bwlch	Byddwn yn parhau i gydweithio o fewn rhanbarth gogledd Cymru i gymell gwelliannau mewn gweithgarwch atal twyll, gan gynnwys mynd i'r afael â 15 argymhelliad yr Archwilydd Cyffredinol yn ei adroddiad ym mis Gorffennaf 2020.	Pennaeth Archwilio a Risg	Gwaith ar y gweill	Gwaith ar y gweill ac wedi'i gynnwys yn y Strategaeth ar gyfer 2025-28. Mae Gweithgor Atal Twyll Partneriaeth Archwilio Gogledd a Chanolbarth Cymru wedi cwblhau'r gwaith o ddatblygu templed i fynd i'r afael â

Mater / Risg / Cyfle	Gweithred	Gan Bwy	Erbyn Pryd	Statws Presennol
	Byddwn hefyd yn parhau i weithio tu hwnt i ffiniau cenedlaethol er mwyn cydweithio gydag Is-Grŵp Atal Twyll Prif Swyddogion Archwilio'r Gogledd Orllewin, er mwyn dysgu gwersi, rhannu arfer dda a chau'r bwllch.			15 argymhelliad yr Archwilydd Cyffredinol. Bydd y Grŵp yn parhau i gyfarfod er mwyn rhannu gwybodaeth, trefnu hyfforddiant a thrafod risgiau sy'n dod i'r amlwg.
Amddiffyn y Cyngor a'i drigolion	Er mwyn sicrhau fod ein strategaeth atal twyll yn cyd-fynd â chyfrifoldebau diogelu'r Cyngor i warchod yr unigolion mwyaf bregus yn ein cymunedau, byddwn yn gweithio'n agos â thimau gofal i ddatblygu dulliau ar y cyd i nodi'r arfer orau ar gyfer atal twyll ym maes gofal cymdeithasol.	Pennaeth Archwilio a Risg gyda'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	Gwaith ar y gweill	Wedi'i drosglwyddo i Strategaeth 2025-28. Nid yw'r gwaith hwn wedi dechrau eto oherwydd materion capasiti o fewn y tîm.
Gweithredoedd newydd o'r Cynllun Gweithredu Atal Twyll, Llwgrwobrwy a Llygredd				
Hyfforddiant Proffesiynol	Y Safonau Archwilio Mewnol Byd-Eang (GIAS) newydd a'r Nodyn cymhwyso: Bydd y Safonau Archwilio Mewnol Byd-Eang yn Sector Cyhoeddus y DU, a ddaw i rym o 1 Ebrill 2025, yn sylfaen i archwilio mewnol yn Sector Cyhoeddus y DU. Un o ofynion y Safonau Archwilio Mewnol Byd-Eang yw y dylai archwilydwr mewnol ddatblygu cymwyseddau'n gysylltiedig â risgiau hollbresennol, megis twyll. Bydd y tîm yn parhau i ddilyn rhaglen o hyfforddiant proffesiynol ym maes twyll.	Pennaeth Archwilio a Risg	Mawrth 2028	
Defnyddio dadansoddeg data fel ymarferion datgelu ar feysydd o wendid	Defnyddir dulliau cwestiynu data fel rhan o ymarfer monitro parhaus ar y system gyflogau i nodi data sydd ar goll, megis rhifau YG; lefelau uchel o dâl neu oramser yn cael eu hawlio; enwau'n cael eu dyblygu; rhifau cyfrifon banc yn cael eu dyblygu, cysylltiadau â sefydliadau eraill.	Pennaeth Archwilio a Risg	Mawrth 2026	
Y drosedd o fethu ag atal twyll	Bydd sefydliad yn atebol yn droseddol, o dan y ddeddfwriaeth, os caiff trosedd dwyll benodedig ei chyflawni gan weithiwr, asiant neu 'berson cysylltiedig' arall, er budd y sefydliad, ac os nad oedd trefniadau atal twyll 'rhesymol' ar waith gan y sefydliad. Cynhelir hunanwerthusiad.	Pennaeth Archwilio a Risg	Mawrth 2026	